

Aan de leden van de Eerste Kamer der Staten- Generaal van
de commissies voor Europese Zaken en voor Immigratie &
Asiel / JBZ-Raad

Landelijk Bureau

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

datum 6 april 2018
betreft Debat Algemene Europese beschouwingen

uw kenmerk O.2.2 18-063.LR

Geachte Leden,

Ten behoeve van het debat op 10 april over de Algemene Europese beschouwingen wil VluchtelingenWerk Nederland u graag het volgende meegeven.

EU Turkijedeal

Op 18 maart 2018 was het twee jaar geleden dat Europese regeringsleiders een deal met Turkije sloten die grote gevolgen heeft gehad voor de bescherming van vluchtelingen.

Uit een onlangs uitgebracht rapport van Human Rights Watch¹ blijkt dat honderden, en soms zelfs duizenden Syrische vluchtelingen tegelijk door Turkse militairen werden teruggestuurd naar Syrië toen ze de grens met Turkije over probeerden te steken. Daarnaast hebben er tussen september 2017 en maart 2018 tien incidenten plaats gevonden van beschietingen van Syrische vluchtelingen door Turkse militairen, waarbij 14 mensen, waaronder 5 kinderen, zijn overleden. Deze berichten zijn overigens niet nieuw: Human Rights Watch heeft in november 2015 en mei 2016 rapporten uitgebracht waaruit ook al bleek dat Turkije vluchtelingen terug de oorlog in stuurde.

Voor VluchtelingenWerk zijn deze praktijken onacceptabel. Hiermee schendt Turkije het non refoulement principe zoals dat is vastgelegd in het Vluchtelingenverdrag en dat inhoudt dat iemand niet teruggestuurd mag worden naar een land waar zijn of haar leven in gevaar is. Dit betekent ook dat mensen niet mogen worden geweigerd aan de grens van Turkije. Verder is Turkije verplicht zich te houden aan de internationale regels omtrent het gebruik van geweld. Zeker nu blijkt dat de EU pantservoertuigen heeft

1 <https://www.hrw.org/news/2018/03/22/turkey-mass-deportations-syrians>

gefinancierd waarmee vluchtelingen worden opgespoord en gedeporteerd, draagt de EU medeverantwoordelijkheid voor deze mensenrechtenschendingen. VluchtelingenWerk is van mening dat Turkije onmiddellijk moet worden aangesproken en de deportaties en beschietingen van vluchtelingen per direct moet stopzetten.

VluchtelingenWerk pleit voor de volgende maatregelen ten aanzien van Turkije:

1. Maak het vrijmaken van de toegezegde 3 miljard euro voor de opvang van Syrische vluchtelingen in Turkije voorwaardelijk aan het aantoonbaar openhouden van de grens tussen Syrië en Turkije.
2. Zorg dat de EU meer vluchtelingen uit Turkije gaat hervestigen. Tot nu toe zijn in totaal 12.476 Syrische vluchtelingen door de EU lidstaten opgenomen, van de 3,5 miljoen vluchtelingen die in Turkije aanwezig zijn.
3. Zorg voor onafhankelijke monitoring van de EU Turkije deal, zoals ook in paragraaf 4.5 van het Regeerakkoord staat aangegeven.

Griekenland

Twee jaar na het sluiten van de deal zitten meer dan 12.000 asielzoekers vast op de Griekse eilanden. De opvangomstandigheden zijn vreselijk. De opvangcentra in Lesbos, Chios en Samos zitten overvol: kwetsbare personen zoals kinderen en zwangere vrouwen moesten de winter doorkomen in lekkende en onverwarmde tenten. Bovendien zijn de kampen erg onveilig en is er sprake van seksuele intimidatie. Er zijn ook onvoldoende sanitaire voorzieningen. Dat asielzoekers in de EU op deze wijze worden opgevangen getuigt van een stuitend gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef.

De Griekse asieldienst kampt met een enorme achterstand. Op 31 januari jl. moesten nog 37.434 asielzoekers wachten op een beslissing op hun asielverzoek. Er is onvoldoende personeel om de aanvragen te verwerken. Daarnaast zijn er veel te weinig advocaten om de asielzoekers bij te staan. Er is sprake van veel bureaucratie in de zogenaamde hotspots en de procedure wordt om de haverklap gewijzigd, waardoor het proces alleen maar langer en ingewikkelder wordt. Daarvan zijn kwetsbare vluchtelingen vooral de dupe (zoals diegenen die een niet-zichtbaar trauma hebben opgelopen). Overigens komt 76% van de asielzoekers die aankomen in Griekenland uit oorlogsgebieden (zoals Syrië, Irak, Afghanistan).

Financiering door de EU van Griekenland om de asielprocedure en de opvang te verbeteren is niet genoeg. De Griekse asieldienst, die is opgericht in 2013, mist kennis en ervaring om het werk goed te kunnen doen. Ook heeft zij niet voldoende medewerkers om alle asielaanvragen binnen redelijke tijd te verwerken, waardoor asielzoekers die het recht hebben om te blijven hun leven verder kunnen opbouwen en diegenen die geen recht hebben op asiel kunnen terugkeren. De EU zou daarom sterk moeten inzetten op uitgebreide capacity building. Ook Nederland zou daar wat ons betreft

een rol in moeten spelen.

Voorts is VluchtelingenWerk van mening dat de situatie in Griekenland alleen kan worden opgelost wanneer alle EU-lidstaten hun verantwoordelijkheid gaan nemen en hun aandeel van het aantal asielzoekers overnemen ('burden sharing'). Wij pleiten er daarom voor om een nieuw relocatieprogramma te starten, zodat niet alleen Griekenland verantwoordelijk is voor de asielzoekers die via hun kust in Europa aankomen maar alle EU-lidstaten.

VluchtelingenWerk roept u op bij het Kabinet aan te dringen op de volgende maatregelen:

1. Zet een nieuw relocatieprogramma voor Griekenland op zodat elke lidstaat een deel van de asielzoekers overneemt.
2. Verbeter de opvangomstandigheden op de Griekse eilanden door te zorgen voor meer capaciteit en opvang die in lijn is met de Opvangrichtlijn.
3. Verbeter de asielprocedure in de hotspots. Er zou in de hotspots een 'standard operating procedure' moeten worden opgesteld, zodat het voor iedereen duidelijk is hoe de procedure verloopt.
4. Zolang de opvangcapaciteit op de Griekse eilanden niet wordt uitgebreid en verbeterd, moeten asielzoekers vanuit de eilanden worden overgebracht naar het vaste land.
5. Naast financiering zou de EU zich moeten inzetten op capacity building in Griekenland, zoals een programma om kennis en training aan te bieden aan Griekenland op het gebied van het zorgvuldig beslissen op de asielaanvraag, de opvang van asielzoekers en rechtsbijstand.

Procedureverordening

De onderhandelingen over de Procedureverordening ² spitsen zich toe op de invulling van het concept 'veilig derde land'. In het voorstel van de Europese Commissie wordt, in het kader van de uitbesteding van verantwoordelijkheid, breed ingezet op 'veilige landen excepties'. Lidstaten worden verplicht asielzoekers af te wijzen als de verantwoordelijkheid voor het bieden van internationale bescherming kan worden afgeschoven op een ander land.

Uit LIMITE Raadsdocumenten van januari en februari 2018³, die pas recent openbaar zijn geworden, blijkt dat in de onderhandelingen, onder meer door de Nederlandse vertegenwoordiging, het Vluchtelingenverdrag te worden losgelaten als standaard voor

2 (COM(2016) 467)

3 Raadsdocument met nummer 6238/18 (<http://statewatch.org/news/2018/mar/eu-council-asylum-procedures-asylum-6238-18.pdf>) en <http://statewatch.org/news/2018/mar/eu-council-asylum-procedures-REVISED-Text-5296-18.pdf>

bescherming in een 'veilig derde land'. De definitie van bescherming in artikel 44 van de verordening ligt ver onder het niveau van het Vluchtelingenverdrag. Zo heeft een asielzoeker in het 'veilig derde land' geen recht op de vluchtelingenstatus, alleen recht op medische noodhulp en hebben kinderen alleen toegang tot basisonderwijs. In het Vluchtelingenverdrag wordt echter uitgegaan van rechten op gelijke voet als eigen onderdanen.

Tijdens het AO JBZ Raad 7 maart 2018 bevestigde de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid dat het inzetten op het Vluchtelingenverdrag bij het uitwerken van het veilig derde land concept in de Procedureverordening niet haalbaar is in Europees verband. Dit is echter niet in lijn met hetgeen in het Regeerakkoord is afgesproken. Hierin staat namelijk dat migratieovereenkomsten met derde landen materieel moeten voldoen aan de voorwaarden van het Vluchtelingenverdrag⁴.

VluchtelingenWerk verzoekt om het Kabinet aan te spreken op het loslaten van het Vluchtelingenverdrag bij de onderhandelingen omtrent het veilig derde land concept en te benadrukken dat het Vluchtelingenverdrag als uitgangspunt moet worden genomen, zoals ook staat vermeld in het regeerakkoord ten aanzien van migratieovereenkomsten.

Met betrekking tot het concept 'veilig derde land', heeft VluchtelingenWerk eerder opgeroepen een asielaanvraag alleen af te wijzen op basis van het bestaan van een veilig derde land als er daadwerkelijk een reële band bestaat tussen asielzoeker en dat land. Tijdens het AO JBZ Raad van 7 maart 2018 stelde de staatssecretaris evenwel dat doorreis door een derde land voldoende is voor het hebben van een dergelijke band.

VluchtelingenWerk wijst erop dat UNHCR al decennialang benadrukt dat alleen transit onvoldoende is om het concept 'veilig derde land' te kunnen toepassen⁵. Volgens de UNHCR moet er sprake zijn van een daadwerkelijke band, zoals het hebben van familie, kennis van de taal, of eerder verblijf.⁶ Het stellen van deze voorwaarden draagt bij aan een reëel toekomstperspectief van de vluchteling in het veilig derde land: als de vluchteling daar eerder heeft verbleven, familie heeft, de taal spreekt is het aannemelijker

4 Zie paragraaf 4.5 van het regeerakkoord

5 Zie *UNHCR comments on the European Commission's proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards on procedures in Member States for granting and withdrawing international protection (COM(2009)554, 21 October 2009)*, August 2010, available at: <http://www.refworld.org/docid/4c63ebd32.html>

6 UNHCR: *Secondary Refugee Movements and the Return of Asylum Seekers to Third Countries: The Meaning of Effective Protection*, February 2003, PPLA/2003/01, pagina 90, available at: <http://www.refworld.org/docid/3f4de85d4.html>

dat hij daar een duurzaam veilig bestaan kan opbouwen dan indien hij alleen maar door dat land is gereisd.

VluchtelingenWerk verzoekt om bij het Kabinet te bepleiten dat doorreis voor het aannemen van een band tussen de asielzoeker en het derde land onvoldoende is, en dat de definitie van een band in lijn moet zijn met het standpunt van de UNCHR.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Dorine Manson', enclosed within a large, hand-drawn oval shape.

Dorine Manson,
Bestuursvoorzitter